

Viljelykalojen, kuolleiden perkaamattomien kalojen, rapujen ja sukusolujen tuonti ja vienti EU-maiden, Norjan ja Sveitsin välillä sekä vienti EU:n ulkopuolelle

Sisältö

1.	Yleistä.....	2
2.	Keskeinen lainsäädäntö.....	2
3.	Rekisteröityminen vesiviljelyrekisteriin	3
4.	Terveyslupa	3
5.	Eläinkuljettajalupa.....	3
6.	Elävien, kuolleiden perkaamattomien kalojen ja sukusolujen tuonti muista EU-maista, Norjasta ja Sveitsistä	3
6.1	Soveltamisala	3
6.2	Rekisteröidy tuojaksi Eviraan	4
6.3	Tuontivaatimukset.....	4
6.3.1	Ehdot IHN-, VHS-, ISA- ja KHV-tautien leviämisen ehkäisemiseksi	5
6.3.2	Ehdot tarttuvan haimakuoliotaudin (IPN), bakteeriperäisen munuaistaudin (BKD), karpin kevätviremian (SVC) ja <i>Gyrodactylus salaris</i> -loisen leviämisen ehkäisemiseksi.....	5
6.4	Tuontitarkastus	7
6.5	Luettelon pito ja tietojen säilyttäminen	7
6.6	Kustannukset ja korvaukset	7
6.7	Kauttakululupa	8
7.	Elävien, kuolleiden perkaamattomien kalojen ja sukusolujen vienti EU-maihin, Norjaan ja Sveitsiin	8
7.1	Rekisteröidy viejäksi Eviraan	8
7.2	Luettelon pito ja tietojen säilyttäminen	9
7.3	Yleiset vientirajoitukset	9
7.3.1	Ehdot IHN-, VHS-, ISA- ja KHV-tautien leviämisen ehkäisemiseksi	9
7.3.2	Ehdot tarttuvan haimakuoliotaudin (IPN), bakteeriperäisen munuaistaudin (BKD), karpin kevätviremian (SVC) ja <i>Gyrodactylus salaris</i> -loisen leviämisen ehkäisemiseksi.....	9
7.4	Vientitarkastukset ja merkitseminen.....	10
7.5	Vientiasiakirjat ja TRACES.....	10
8.	Elävän, kuolleen perkaamattoman kalan ja sukusolujen kauppa Norjan ja Islannin kanssa .	10
9.	Elävien, kuolleiden perkaamattomien kalojen ja sukusolujen vienti EU-maiden ulkopuolelle	11

Tässä ohjeessa tarkoitetaan viennillä eläinten siirtoja Suomesta EU-maihin, Norjaan tai Sveitsiin ja tuonnilla eläinten siirtoja EU-maista, Norjasta tai Sveitsistä Suomeen. Ohjeen kohdassa 9 käsitellään vientiä EU:n ulkopuolisiin maihin.

1. Yleistä

Tämän ohjeen tavoitteena on esitellä keskeiset menettelytavat ja vaatimukset elävien kalojen, kuolleiden perkaamattomien kalojen, rapujen ja sukusolujen (mäti, maiti) tuonnissa. Päivitetyt ohjeet löytyvät myös internetosoitteesta <http://www.evira.fi>

Tuontia tai vientiä harkitsevan on syytä tarkkaan etukäteen selvittää tuonnin tai viennin edellytykset, vastuut ja velvoitteet ja varautua mahdollisimman hyvin myös ikäviin yllätyksiin. Kokemusta on Suomessakin jo riittävästi siitä, että piilevä tauti saattaa puhjeta tuontistressin jälkeen tai että mätierän mukana saadaan laitokselle BKD. Tuonnin valmisteluun kannattaa siten käyttää sekä aikaa että asiantuntijoiden apua.

*Todennäköistä on, että tulevaisuudessa elävä kala ja kalatuotteet liikkuvat markkinoilla entistä enemmän sekä kansallisesti että kansainvälisesti. EU-säätelyn tiivistymisen seurauksena Suomen viranomaisten toimintamahdollisuudet ovat kaventuneet tuonnin säätelyssä, joten **tuontiriskien hallinta edellyttää koko toimialan yhteistyötä ja pelisääntöjä**. Tautien puhkeamisen seuraukset saattavat ulottua myös lähialueen tai koko vesistöalueen muihin laitoksiin, joten yksi tärkeä eettinen pelisääntö on, että tuonnin valmisteluvaiheessa oltaisiin yhteydessä naapurilaitoksiin.*

2. Keskeinen lainsäädäntö

Suomessa kalojen tuontia rajoittavat sekä maa- ja metsätalousministeriön (MMM) että ympäristöministeriön (YM) säädökset. Tuonnin tulee täyttää kaikkien jäljempänä mainittujen säädösten vaatimukset ennen kuin se voidaan hyväksyä.

Tuontien mukana leviävien **kala- ja raputautien vastustuksesta** vastaa eläintautilakiin perustuen Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Jatkossa kerrotaan tarkemmin terveyteen liittyvistä tuonnin ehdoista.

Suomelle uusien kala- ja rapulajien ja -kantojen tai niiden sukusolujen maahantuonnista vastaa kalastuslakiin perustuen MMM:n luonnonvaraosaston elinkeinokalatalousyksikkö. Tuontilupa on haettava MMM:stä (PL 30, 00023 Valtioneuvosto). Uuden lajin tai kannan istuttaminen vaatii myös paikallisen ELY-keskuksen luvan.

Uhanalaisten kala- ja rapulajien kauppaa säätelee CITES-sopimus ja asetus, jota valvoo luonnonsuojelulakiin perustuen ympäristöministeriö ja lupia myöntää Suomen ympäristökeskus (PL 140, 00251 Helsinki).

3. Rekisteröityminen vesiviljelyrekisteriin

Kalat, ravut ja niiden sukusolut voidaan tuoda vain rekisteröityyn viljelylaitokseen vesiviljelyrekisteristä annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (212/1996) mukaisesti <http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/elaimet/lainsaadanto.html>, kohta A43. Rekisteriin voi liittyä täyttämällä Elinkeino-, ympäristö- ja liikennekeskusten (Ely) tai Eviran internetsivuilta löytyvä liittymislomake ja lähettämällä se oman alueen Ely-keskukseen.

4. Terveyslupa

Vesiviljelyalan yrityksillä on oltava Eviran myöntämä terveyslupa tai dokumentti siitä, että lupahakemus on vireillä Eviraan. Ahvenanmaalla luvan myöntää maakuntahallitus. Uuden toimijan on haettava toiminnalleen terveyslupa ennen toiminnan aloittamista. Lisätiedot: http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainten_terveys_ja_elaintaudit/elaintautien_vastus_taminen_ja_valvonta/vesiviljelyelainten_terveyslupa/

5. Eläinkuljettajalupa

Elävien kalojen kuljettajalla tulee olla Euroopan neuvoston eläinkuljetusasetuksen 1/2005 mukainen aluehallintoviraston myöntämä eläinkuljettajalupa. Lisätietoja saa oman aluehallintoviraston läänineläinlääkäriltä ja internetosoitteesta: http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainsuojelu_ja_elainten_pito/elainsuojelu_kuljetuk_sissa/

6. Elävien, kuolleiden perkaamattomien kalojen ja sukusolujen tuonti muista EU-maista, Norjasta ja Sveitsistä

6.1 Soveltamisala

Kohtia 6.2.-6.8. sovelletaan **viljelykalojen** ja niiden sukusolujen maahantuontiin. Viljelykaloilla tarkoitetaan kaloja, jotka ovat peräisin viljelylaitoksesta tai luonnosta pyydystettyjä kaloja, jotka ovat menossa viljelylaitokseen. Näitä kohtia sovelletaan myös ns. kylmän veden koristekaloihin (mm. karpin sukuiset kalat ja lohikalat), jotka tuodaan sellaisiin laitoksiin tai tiloihin, joiden poistovedet johdetaan puhdistamattomina luonnonvesiin.

Luonnonvaraisia vesieläimiä, esimerkiksi ankeriaita, saadaan tuoda muista EU-maista istutustarkoitukseen ainoastaan Eviran eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikön myöntämällä tuontiluvalla. Lupahakemus lähetetään Elintarviketurvallisuusvirasto Eviraan, eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö, Mustialankatu 3, 00790 Helsinki, faksi 029 530 4350, sähköposti kirjaamo@evira.fi. Tuontiluvan ehtona on karanteeni sen selvittämiseksi, kantavatko luonnonkalat kaloille vaarallisia virustauteja.

Jos maahan tuodaan viljelyyn tai istutuksiin tarkoitettuja kala- tai rapulajeja tai –kantoja ml. näiden sukusoluja, joita ei Suomessa esiinny, tarvitaan myös MMM:n luonnonvaraosaston (elinkeinokalatalousyksikön) myöntämä maahantuontilupa.

Suljettuihin tiloihin tuotavien koristekalojen tuontia EU-maista koskevat menettelytavat ovat erillisessä ohjeessa, joka löytyy internetosoitteesta: http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/tuonti_ja_vienti/eu-jasenmaat_norja_ja_sveitsi/koristekalat/

6.2 Rekisteröidy tuojaksi Eviraan

Jokaisen tuojan tulee hakea rekisteröintiä kirjallisesti Evirasta rekisteriin merkitsemistä varten. Hakemus on suositeltavaa tehdä vähintään 10 arkipäivää ennen ensimmäistä tuontia.

Tee rekisteröintihakemus

Hakemus tehdään Eviraan eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikköön jollakin seuraavista tavoista

- sähköposti kirjaamo@evira.fi (kopio: hannele.kohtala@evira.fi).
- faksi 029 530 4350
- kirjeitse
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Mustialankatu 3
00790 Helsinki

Hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot:

1. tuojan kaikki yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite)
2. vesiviljelyrekisterinumero
3. mihin eläinlajeihin kuuluvien eläinten tai niiden alkioiden tai sukusolujen tuontia rekisteröityminen koskee
4. selvitys siitä, että tuojalla on käytössään tilat, jossa eläimet tarvittaessa voidaan pitää eristyksissä.

Rekisteröinti on maksullinen. Hakemuksen voi tehdä vapaamuotoisena tai lomakkeella. Lomake löytyy Eviran internetsivuilta:

http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/tuonti_ja_vienti/eu-jasenmaat_norja_ja_sveitsi/

Rekisteröitymisen yhteydessä tuojalle annetaan yksityiskohtaiset tiedot tuontivaatimuksista. Rekisteröinti on voimassa kolme vuotta, ja se uusitaan hakemuksesta. Jos hakemusta ei ole toimitettu määräajassa, tuoja poistetaan rekisteristä.

Rekistereistä vastaa Eviran eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikössä toimistosihiteeri Hannele Kohtala

puh. +358 (0)50 574 4619

hannele.kohtala@evira.fi .

Asiasta säädetään MMM asetuksen 1024/2013 4 §:ssä

6.3 Tuontivaatimukset

Seuraavassa esitetään pääpiirteissään tuontiin liittyvät kalojen, rapujen ja näiden sukusolujen terveyttä koskevat vähimmäisvaatimukset. **Maahantuojan vastuulla on varmistaa, että lähetävä laitos täyttää viranomaisten antamat vaatimukset.** Terveysvaatimusten täytyminen varmistetaan tuontierän mukana olevalla terveystodistuksella.

Maahantuojalla on oikeus vaatia tuotavalta materiaaalilta enemmän kuin mitä viranomaiset voivat edellyttää. Laitokselta kannattaa esimerkiksi pyytää etukäteen raportti tehdyistä tarkastuksista sekä tutkituista ja todetuista taudeista muutaman vuoden ajalta, jolloin on mahdollista arvioida tautiseurannan luotettavuutta. On myös suositeltavaa tutustua laitoksen toimintatapaan yleensä.

6.3.1 Ehdot IHN-, VHS-, ISA- ja KHV-tautien leviämisen ehkäisemiseksi

Elävät lohikalat ja niiden sukusolut sekä kuolleet perkaamattomat lohikalat

IHN (tarttuva kalojen vertamuodostavan kudoksen kuolio) ja VHS (virusperäinen verenvuotoseptikemia) -virustautien leviämisen ehkäisemiseksi Suomeen saa tuoda eläviä viljeltyjä tai viljelyyn meneviä lohikaloja ja näiden sukusoluja **vain** niiltä EU:n alueilta ja kalanviljelylaitoksista, jotka on **virallisesti hyväksytty** näistä taudeista vapaiksi. Tästä on oltava todisteena Euroopan komission asetuksen (EY) N:o 1251/2008 liitteen II A osan mallin mukainen, lähtömaan viranomaisen TRACES-järjestelmässä laatima ja allekirjoittama **terveystodistus** (350/2011(1251/2008)Viljelyyn, uudelleensijoitukseen, istuta ja ongi -kalastuspaikoille, avoimiin koristeloihin ja istutukseen tarkoitetut vesiviljelyeläimet). Euroopan komission asetuksen (EY) N:o 1251/2008 liitteen II B osan mallin mukaisella terveystodistuksella (1251/2008 Ihmisravinnoksi tarkoitetut vesiviljelyeläimet ja niistä saatavat tuotteet) voidaan näiltä alueilta tuoda myös kuolleita perkaamattomia viljeltyjä lohikaloja. Todistusten mallit lähetetään rekisteröinnin yhteydessä.

Tällä hetkellä kaikilla EU-mailla on vapaa asema tarttuvan lohen anemian (ISA-taudin) osalta, joten ISA taudin osalta ei siirtoja voida rajoittaa. Sen sijaan elävien viljeltyjen tai viljelyyn menevien lohikalojen taikka kuolleiden perkaamattomien viljeltyjen lohikalojen tuonti Norjasta ja Islannista on kielletty, koska niissä ei ole ISA-vapaita alueita. Norja on lähiaikoina saamassa ISA-vapaita lokeroita.

Euroopan komission päätös 2009/177/EY VHS/IHN/ISA -hyväksytyistä alueista ja laitoksista:

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/aquaculture/heath_status_en.htm

Sivustolla on tiedot kunkin viljelylaitoksen ja nilviäisten viljelyalueen tautitilanteesta EU-maissa.

Muut kalat kuin lohikalat sekä ravut

Muiden kuin lohikalojen tuonnin yhteydessä tulee tarkastaa, onko laji herkkä VHS-, IHN- tai ISA-taudille Euroopan neuvoston direktiivin 2006/88/EY liitteen IV osasta II. Jos laji ei ole herkkä ko. virustauksille, se voi kuitenkin kantaa virusta ja toimia levittäjänä tai vektorina. Nämä taudinlevittäjälajit on lueteltu Euroopan komission asetuksen N:o 1251/2008 liitteessä I. Esimerkiksi monet sampi- ja monnilajit sekä karppeja, koikarppeja ja kultakala voivat levittää VHS- ja IHN-tauteja ja jokirapu myös IHN-tautia. Näiden lajien tuonnin on täytettävä Euroopan komission asetuksen N:o 1251/2008 liitteen I ehdot ja liitteen II A osan terveystodistusvaatimukset. Lähetysten mukana on oltava TRACES-järjestelmästä tulostettu Euroopan komission asetuksen (EY) N:o 1251/2008 liitteen II A osan mukainen terveystodistus 350/2011(1251/2008) Viljelyyn, uudelleensijoitukseen, istuta ja ongi -kalastuspaikoille, avoimiin koristeloihin ja istutukseen tarkoitetut vesiviljelyeläimet.

6.3.2 Ehdot tarttuvan haimakuoliotaudin (IPN), bakteeriperäisen munuaistaudin (BKD), karpin kevätvireman (SVC) ja *Gyrodactylus salaris* -loisen leviämisen ehkäisemiseksi

Ne maat ja alueet, jotka voivat asettaa lisätuontiehtoja IPN-, BKD-, SVC-tautien ja *Gyrodactylus salaris* -loisen suhteen määrittämään Euroopan komission päätöksessä 2010/221/EU. Päätöksessä 2010/221/EU määrittämään lisäksi menettelytavat

tauditapauksissa. Asetuksessa 1251/2008 määritellään tuonnin ehdot myös 2010/221/EU mukaisten lisäehtojen suhteen.

IPN- taudin leviämisen ehkäisemiseksi saa Suomen sisävesialueelle tuoda kirjolohta, puronierää, taimenta, lohta ja siikaa tai näiden sukusoluja:

1. Euroopan komission päätöksessä 2010/221/EU luetelluilta IPN- vapailta laitoksilta, alueilta, tai alueelta, joka täyttää tautivapautta koskevat vaatimukset, jotka vastaavat direktiivin 2006/88/EY VII luvussa vahvistettuja vaatimuksia, tai
2. yhdestä yksittäisestä viljelylaitoksesta, joka on toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa tyhjennetty, puhdistettu ja desinfioitu ja jota on pidetty tyhjiään ennen uutta käyttöä vähintään 6 viikkoa, ja uudet kalat ovat peräisin sellaiselta alueelta, joiden toimivaltainen viranomainen on vahvistanut olevan kyseisestä taudista vapaa.

Näiden ehtojen täyttymisestä on oltava lähetyksen mukana Euroopan komission asetuksen (EY) N:o 1251/2008 liitteen II A osan mallin mukainen, lähtömaan viranomaisen TRACES-järjestelmässä laatima ja allekirjoittama terveystodistus 350/2011(1251/2008)Viljelyyn, uudelleensijoitukseen, istuta ja ongi -kalastuspaikoille, avoimiin koristetiloihin ja istutukseen tarkoitetut vesiviljelyeläimet, jossa myös II.6. – kohta on täytetty.

Viranomaiset eivät voi asettaa IPN-ehtoja tuotaessa kaloja tai mätiä rannikkoalueelle ja merikalojen nousualueelle.

Karpin kevätvireman (SVC) leviämisen ehkäisemiseksi saa karppeja, ruohokarppeja, hopea- ja marmoripaksuotsaa, ruutanoita, kultakaloja, säyneitä, suutareita ja monneja ja näiden sukusoluja tuoda Suomeen viljelylaitoksiin tai muihin kasvatus/koristetiloihin, jotka ovat suorassa yhteydessä luonnonvesiin (**koskee sekä sisävesi- että rannikkoaluetta ja Ahvenanmaata**) vain:

1. Euroopan komission päätöksessä 2010/221/EU luetelluilta SVC-vapailta laitoksilta, alueilta tai alueelta, jotka täyttää asiaa koskevassa OIE:n standardissa vahvistetut tautivapautta koskevat vaatimukset, tai
2. yhdestä yksittäisestä viljelylaitoksesta, joka on toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa tyhjennetty, puhdistettu ja desinfioitu ja jota on pidetty tyhjiään ennen uutta käyttöä vähintään 6 viikkoa, ja uudet kalat ovat peräisin sellaisista alueelta, joiden toimivaltainen viranomainen on vahvistanut olevan SVC-taudista vapaa.

Näiden ehtojen täyttymisestä on oltava lähetyksen mukana asetuksen (EY) N:o 1251/2008 liitteen II A osan mallin mukainen, lähtömaan viranomaisen TRACES-järjestelmässä laatima ja allekirjoittama terveystodistus 350/2011(1251/2008) Viljelyyn, uudelleensijoitukseen, istuta ja ongi -kalastuspaikoille, avoimiin koristetiloihin ja istutukseen tarkoitetut vesiviljelyeläimet, jossa myös II.6. –kohta on täytetty.

Gyrodactylus salaris -loisen leviämisen ehkäisemiseksi Tenojoen, Näätämojoen, Paatsjoen, Luttojoen ja Uutuanjoen vesistöalueille voi tuoda vain desinfioitua mätiä **tai** Euroopan komission päätöksessä 2010/221/EU luetelluilta *G. salaris* -vapailta alueilta tai laitoksista, jotka ovat todistetusti vapaita *G. salaris* -loisesta. Näiden ehtojen täyttymisestä on oltava lähetyksen mukana asetuksen (EY) N:o 1251/2008 liitteen II A osan mallin mukainen, lähtömaan viranomaisen TRACES-järjestelmässä laatima ja allekirjoittama terveystodistus 350/2011(1251/2008) Viljelyyn,

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

uudelleensijoitukseen, istuta ja ongi kalastuspaikoille, avoimiin koristetiloihin ja istutukseen tarkoitetut vesiviljelyeläimet, jossa myös II.6. –kohta on täytetty.

Elävien kalojen tuontia tälle alueelle rajoittavat kuitenkin myös muut säädökset.

6.3.3 Ehdot äyriäisten valkopilkkutaudin leviämisen ehkäisemiseksi

Suomi kuuluu äyriäisten valkopilkkutaudin suhteen luokkaan kolme, eikä Suomeen saa tuoda valkopilkkutaudille alttiiseen lajiin tai vektorilajiin kuuluvia vesieläimiä alemman luokituksen maista. Kaikki rapumme ovat herkkiä.

6.4 Tuontitarkastus

Tuojan on tarkastettava eläimet, niiden tunnistusmerkinnät ja tuontiasiakirjat välittömästi tuonnin jälkeen määräpaikassa. Jos tarkastuksen suorittaja toteaa, että tuontiasiakirjat tai tunnistusmerkinnät eivät täytä tuontia koskevia vaatimuksia tai ne ovat puutteelliset tai jos eläimen epäillään levittävän tarttuvaa tautia, eläimet on eristettävä määräpaikassa välittömästi ja asiasta on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille.

Tuoja ei saa luovuttaa eläimiä toiselle vastaanottajalle, ennen kuin eläinten ja niitä seuraavien tuontiasiakirjojen on todettu täyttävän tuontivaatimukset.

Virkaeläinlääkäri voi tehdä pistokokein tarkastuksia ja ottaa niiden yhteydessä näytteitä määräpaikassa. Virkaeläinlääkärillä on oikeus tarkastaa eläimet ja tuontiasiakirjat myös kuljetuksen aikana.

Asiasta säädetään Eläintautilain 64 §:ssä ja MMM:n asetuksen 1024/2013 5 ja 6 §:ssä

6.5 Luettelon pito ja tietojen säilyttäminen

Tuojan on pidettävä luetteloa kaikista lähetyksistä. Luetteloa ja virallisia terveystodistuksia on säilytettävä vähintään 5 vuotta ja luettelosta on käytävä ilmi seuraavat asiat:

1. eläinten laji, määrä ja mahdolliset tunnisteen,
2. eläinten, alkioiden ja sulusolujen määrät,
3. tiedot toimitettujen eläinten, alkioiden ja sulusolujen lähettäjistä ja lähtöpaikasta, vastaanottajasta ja määräpaikasta,
4. tuontipäivämäärä,
5. tuontiasiakirjat, joita erän mukana on seurannut, sekä
6. jos vastaanotettuja eläimiä, alkioita tai sulusoluja luovutetaan eteenpäin, seuraavat tiedossa olevat vastaanottajat.

Asiasta säädetään Eläintautilain 65 §:ssä ja MMM asetuksen 1024/2013 8 §:ssä

6.6 Kustannukset ja korvaukset

Tuojan on maksettava kustannukset, mikäli maahan tuodut kalat tai sulusolut joudutaan esimerkiksi tautisyydestä tai puutteellisten asiakirjojen takia palauttamaan, säilyttämään tai hävittämään, taikka eläimet joudutaan eristämään tai teurastamaan.

6.7 Kauttakulkuropa

Traces järjestelmässä laadittavaan terveystodistukseen on merkittävää ne EU-maat, joiden kautta lähetys kuljetetaan. Mikäli kalojen, rapujen tai niiden sukusolujen vesi vaihdetaan jossain toisessa EU-maassa, on lähettäjän tehtävä siitä ilmoitus ko. maan eläintautiviranomaiselle. Yhteystiedot saa Eviran eläinten terveys- ja hyvinvointi -yksiköstä Jaana Vuolteelta (jaana.vuolle@evira.fi, puh. +358 (0)40 489 3322). Kauttakulkumaan viranomaiset osoittavat tarvittaessa myös luvalliset vedenvaihtopaikat.

7. Elävien, kuolleiden perkaamattomien kalojen ja sukusolujen vienti EU-maihin, Norjaan ja Sveitsiin

7.1 Rekisteröidy viejäksi Eviraan

Jokaisen viejän tulee hakea rekisteröintiä kirjallisesti Evirasta rekisteriin merkitsemistä varten. Hakemus on suositeltavaa tehdä vähintään 10 arkipäivää ennen ensimmäistä vientiä.

Tee rekisteröintihakemus

Hakemus tehdään Eviraan eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikköön jollakin seuraavista tavoista

- sähköposti kirjaamo@evira.fi (kopio: hannele.kohtala@evira.fi).
- faksi 029 530 4350
- kirjeitse
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Mustialankatu 3
00790 Helsinki

Hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot:

1. viejän kaikki yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite)
2. pitopaikkatunnus
3. mihin eläinlajeihin kuuluvien eläinten tai niiden alkioiden tai sukusolujen vientiä rekisteröityminen koskee.

Rekisteröinti on maksullinen. Hakemuksen voi tehdä vapaamuotoisena tai lomakkeella. Lomake löytyy Eviran internetsivuilta:

http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/tuonti_ ja_vienti/eu-jasenmaat_norja_ ja_sveitsi/

Rekisteröitymisen yhteydessä viejälle annetaan yksityiskohtaiset tiedot vientivaatimuksista. Rekisteröinti on voimassa kolme vuotta, ja se uusitaan hakemuksesta. Jos hakemusta ei ole toimitettu määräajassa, viejä poistetaan rekisteristä.

Rekistereistä vastaa Eviran eläinten terveys ja hyvinvointi –yksikössä toimistosihiteeri Hannele Kohtala
puh. +358 (0)50 574 4619
hannele.kohtala@evira.fi

Asiasta säädetään MMM asetuksen 1024/2013 4 §:ssä

7.2 Luettelon pito ja tietojen säilyttäminen

Viejän on pidettävä luetteloa kaikista lähetyksistä. Luetteloa ja terveystodistuksia on säilytettävä vähintään 5 vuotta ja luettelosta on käytävä ilmi seuraavat asiat:

1. eläinten laji, määrä ja mahdolliset tunnisteet,
2. eläinten, alkioiden ja sukusolujen määrät,
3. tiedot toimitettujen eläinten, alkioiden ja sukusolujen lähettäjistä ja lähtöpitopaikasta, vastaanottajasta ja määräpaikasta,
4. vientipäivämäärä,
5. vientiasiakirjat, joita erän mukana on seurannut.

Asiasta säädetään Eläintautilain 65 §:ssä ja MMM asetuksen 1024/2013 8 §:ssä

7.3 Yleiset vientirajoitukset

Vietävissä kaloissa tai mädin kyseessä ollessa emokaloissa ei lastauspäivänä saa olla tarttuvien tautien oireita, eikä viejälaitoksella saa olla eläintautilain nojalla annettuja rajoittavia määräyksiä kalatautien suhteen.

7.3.1 Ehdot IHN-, VHS-, ISA- ja KHV-tautien leviämisen ehkäisemiseksi

Tiedot kunkin viljelylaitoksen ja nilviäisten viljelyalueen tautitilanteesta EU-maissa ovat saatavissa internetosoitteessa:

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/aquaculture/health_status_en.htm

Koko Suomi on IHN- ja ISA-vapaata aluetta, ja VHS-vapaata aluetta Ahvenanmaan rajoitusaluetta lukuun ottamatta. KHV-taudin suhteen Suomen tautitilannetta ei ole määritetty. Sisävesialueelta ja merialueelta, VHS-rajoitusalueita lukuun ottamatta, voidaan siten viedä kaikkia kalalajeja kaikkiin EU-maihin, lukuun ottamatta KHV-taudille alttiiden lajien, eli karpin ja koikarpin, viemistä alueille, joilla on KHV-taudin suhteen tautivapaus tai siihen tähtäävä ohjelma. VHS-rajoitusalueilta ei saa viedä VHS-taudille alttiita lajeja eikä taudinlevittäjälajeja alueille, joilla on VHS-vapaus tai siihen tähtäävä ohjelma, eikä KHV-taudille alttiita lajeja alueille, joilla on KHV-taudin suhteen tautivapaus tai siihen tähtäävä ohjelma.

7.3.2 Ehdot tarttuvan haimakuoliotaudin (IPN), bakteeriperäisen munuaistaudin (BKD), karpin kevätvireman (SVC) ja *Gyrodactylus salaris* -loisen leviämisen ehkäisemiseksi

Ennen vientiä täytyy tarkistaa myös kohdemaan tai laitoksen asema lisävakuustautien suhteen (BKD, IPN, SVC, *G. salaris*) ja niistä aiheutuvat mahdolliset vientirajoitukset (Euroopan komission päätös 2010/221/EU). Koko Suomi on SVC-vapaata aluetta ja Ylä-Lappi on *G. salaris* -vapaata aluetta.

IPN-taudin osalta Suomen sisävesialueella on EU-lainsäädännön mukaan vapaa asema. Suomessa on kuitenkin todettu genoryhmän 2 IPN-tartuntaa sisävesialueella, ja kyseistä tartuntaa ei enää vastusteta. Suomi on esittänyt, että EU-lainsäädännössä IPN-tautimäärittelmä rajattaisiin koskemaan vain genoryhmän 5 IPN-tartuntoja, josta Suomen sisävesialue on edelleen vapaa, mutta asiasta ei ole tehty päätöstä. Tämän johdosta jokaisesta viennistä IPN-vapaalle alueelle tai alueelle, jolla on hyväksytty IPN-hävittämisohjelma, on tuojan neuvoteltava erikseen määrämään viranomaisten kanssa. Laitoksia voidaan todistaa vapaaksi kaikista IPN-tartunnoista samalla tavalla kuin BKD-taudin yhteydessä. Kuitenkin, koska meillä ei ole vapaaehtoista ohjelmaa kaikkien IPN-tartuntojen varalta, on erikseen selvitettävä jokaisen vientilaitosten kohdalla miten on tutkittu ja onko tuotu materiaalia sellaisista laitoksista, joita ei ole tutkittu vastaavalla tavalla. Vasta tämän jälkeen todistus voidaan kirjoittaa.

Lisävakuuksia on tällä hetkellä Ruotsilla (IPN, BKD, SVC), Tanskalla (SVC), Iso-Britanniassa (osa alueesta) (BKD, IPN, SVC, *G. salaris*), Irlannilla (BKD, SVC, *G. salaris*), Unkarilla (SVC) ja Norjalla (BKD, *G. salaris*).

7.4 Vientitarkastukset ja merkitseminen

Kalojen ja sukusolujen jokainen vientierä on tarkastettava ennen niiden toimittamista toiseen EU-maahan. Tarkastuksen tekee valvova kunnaneläinlääkäri viejän pyynnöstä. Tarkastuksen yhteydessä kunnaneläinlääkärin on varmistettava, että kaloissa ei ole tarttuviin tauteihin viittaavia oireita, että niiden vientiin ei ole esteitä ja että eläimet täyttävät vientiä koskevat vaatimukset.

7.5 Vientiasiakirjat ja TRACES

Kunnaneläinlääkäri, joka tarkastaa lähetyksen, tulostaa terveystodistuksen TRACES-järjestelmästä lähetyksen mukaan ja lähettää samalla todistuksen sähköisesti vastaanottajamaan viranomaisille. Lähetyksen mukana on seurattava tulostettu todistus sekä lähettäjämään että vastaanottajamaan kielellä. Nämä molemmat on oltava leimattu ja ainakin lähettäjämäankielinen versio eläinlääkärin allekirjoittama.

TRACES-järjestelmän mukainen terveystodistus sisältää kolme erillistä osaa:

OSA 1 sisältää lähetystä koskevat tiedot (lähettäjä, vastaanottaja, lähetyksen sisältö, kauttakuljetus jne.), ja sen voi laatia eläinten tai tavaroiden viejä rekisteröitymällä toimijaksi TRACES-järjestelmään. Myös valvova kunnaneläinlääkäri voi laatia osan 1 saatuaan viejältä kaikki vaadittavat tiedot.

OSA 2 sisältää eläinten terveyttä koskevan vakuutuksen, jonka valvova kunnaneläinlääkäri tekee saatuaan ensin lähetystä koskevat tiedot viejältä ja tarkastettuaan vientierän. Viljelyyn tarkoitetuille kaloille käytetään 1251/2008 liitteen II A (Viljelyyn, uudelleensijoitukseen, istuta ja ongi kalastus -paikoille, avoimiin koristetiloihin ja istutukseen) tai B (Ihmisravinnoksi tarkoitetut vesiviljelyeläimet ja niistä saatavat tuotteet) osan todistusmallia.

OSA 3 sisältää tiedot lähetyksen mahdollisesta tarkastuksesta vastaanottajamaassa, ja se tulee toimivaltaisten viranomaisten tietoon Suomessa.

Viejän on syytä hyvissä ajoin ennen vientiä neuvotella vientilähetyksen tarkastavan kunnaneläinlääkärin kanssa terveystodistuksen laatimisen käytännön järjestelyistä. Lisätietoa TRACES-järjestelmästä ja ohjelman käytöstä on Eviran internetsivuilla osoitteessa: http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/tuonti_ ja_vienti/traces/

8. Elävän, kuolleen perkaamattoman kalan ja sukusolujen kauppa Norjan ja Islannin kanssa

Vesiviljelyeläinten tuonnissa ja viennissä Norjasta ja Islannista noudatetaan EU-säädöksiä tietyin ETA-sopimuksen mukaisin poikkeuksin, joten elävän, kuolleen mutta perkaamattoman kalan ja sukusolujen tuontiin pätevät kohdan 6. vaatimukset ja vientiin kohdan 7. vaatimukset.

EFTAn valvontaviranomaisen päätöksessä N:o 02/10/KOL luetellaan Norjan IHN- ja VHS-vapaat alueet. ISA-tautia esiintyy monilla alueilla ja sen hävittämiseksi on Norjalla hyväksytty hävittämisohjelma. Norja on hakenut ISA-vapautta lokeroille. Koko Islanti on hyväksytysti VHS- ja IHN- vapaa. ISA-taudin status ei ole vielä selvä.

Norjalla on lisäksi hyväksytty ohjelma BKD-taudin suhteen ja tiettyjä vesistöjä lukuun ottamatta tautivapaus *G.salaris* -loisen suhteen (EFTAn valvontaviranomaisen päätökset 298/08/KOL ja 299/08/KOL).

9. Elävien, kuolleiden perkaamattomien kalojen ja sukusolujen vienti EU-maiden ulkopuolelle

Elävien kalojen ja sukusolujen vienti EU-alueen ulkopuolelle, esimerkiksi Venäjälle, edellyttää rekisteröitymistä Eviran raja- ja luomuvalvonta –yksikköön 1.1.2015 alkaen. Viejän on selvitettävä kohdemaan vientiehtot.

Viennissä Venäjälle on huomioitava, että Evira ilmoittaa vientilaitokset etukäteen Venäjän viranomaisille. Tiedot tulee ilmoittaa Eviraan hyvissä ajoin, vähintään noin kuukautta ennen suunniteltua vientiajankohtaa. Terveystodistus on laadittava esinumeroidulle, turvakuviodulle vesileimalliselle todistuslomakkeelle. Kunnaneläinlääkärit voivat tilata todistuslomakkeita tästä internetosoitteesta löytyvän ohjeen mukaisesti.

<http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tuonti+ja+vienti/vienti+eu+n+ulkopuolelle/vientimaat/venaja+-+tulliliitto/todistukset+ja+lomakkeet/tilaus-+ja+ilmoituslomakkeet/>

Toimijan on sovittava vientitarkastuksen suorittamisesta kunnaneläinlääkärin kanssa *mielellään jo hyvissä ajoin ennen suunniteltua vientiajankohtaa.*

Asiasta säädetään eläintautilain 69-72 §:ssä ja MMM asetuksen 3-9 §:ssä

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. *Tulkinnat lainsäädännön soveltamisesta on erotettu kursivilla.* Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.